

Het tinnegietersgeslacht Meys te Mechelen en te Brussel

Tony J. Dangis. **A. Algemene historiek**

De huwelijksakte van PETRUS JOSEPHUS MEYS (1) gedateerd van de 5de dag der maand Vendemiaire, jaar 11 (27/9/1802), vermeldt dat hij geboren is te Mechelen op 19 juni 1775. Op het ogenblik van zijn huwelijk, woonde hij in het eerste arrondissement, sectie C, rue des Bateaux, zonder beroep, als zoon van de overleden Adrien Meys, geboren te Tienen, en van diens weduwe Catherine Gossaer, geboren te Mechelen.

Hij huwde met Maria Theresia Smets, geboren te Mechelen op 1 oktober 1773, dochter van Josephus, tinnegieter, en van Joanna Cornelia van Tolhuysen (2).

Wonende op bovenvermeld adres, te samen met zijn oudere broer, zijn ze allebei in de volkstelling van 1796 betiteld als "garçon étainier" en in deze van circa 1799 staat hun beroep niet vermeld.

Bij de aangifte van de geboorte van zijn dochters Maria Catherina Josephus op 20 augustus 1803 (3) en van Maria Cornelia op 16 oktober 1804 (4), alsook bij deze van zijn tweede zoon JEAN JOSEPH BARTHOLOMEI op 24 augustus 1807 (5) wordt hij vermeld als tinnegieter.

Bij de geboorte van hun beide kinderen en in de volkstelling van 1804 woont het echtpaar in het eigendom van Josephus Smets, waar ze de tinnegieterswerkplaats met de winkel in de Antwerpsestraat, 124, uitbaten.

Na het overlijden van zijn schoonvader in 1813, nam hij al de gereedschappen, matrijzen en het afgewerkte tin over en startte als zelfstandig meester-tinnegieter.

Een ondiepe kom (private verzameling), waarop de merken toebehorend aan P.J. Meys en J. Smets gezamenlijk voorkomen, vormt een bevestiging van onze vermoedens in deze zin.

Als eigenaar en "étainier patenté" staat hij op de rol der patentplichtigen voor het jaar 1814 (6) en in de registers van de jaren 1815 (7) en 1816 (8) der patentplichtigen.

Op 15 oktober 1817 is hij getuige bij de geboorteaangifte van Petrus Josephus Meys, zoon van Joannes Judocus en Philippine Cordi, zijn schoonzuster (9).

Op 18 december 1824 was hij getuige in de hoedanigheid van tinnegieter bij de overlijdensverklaring van Anna Cornelia van

Tolhuysen, zijn schoonmoeder (10).

Bij de volkstellingen van 1814, 1818, 1821 en 1825 was hij eigenaar en woonde nog steeds op hetzelfde adres, waar zijn schoonmoeder, weduwe Josephus Smets, eveneens verbleef. Hij overleed te Mechelen op 7 juli 1827 in de hoedanigheid van tinnegieter, wonende op bovenvermeld adres (11), waar zijn weduwe bij de volkstelling van 1829 een winkel openhield van "alle goederij en tingieterij".

In de huwelijksakte van haar dochter Anna Cornelia Meys wordt zij op 28 november 1835 als "negociante" vermeld (12).

Tot op het einde van het jaar 1844 zal zij met behulp van haar zoon Joannes Josephus Bartholomei de fabricatie in de werkplaats en de verkoop in de winkel voortzetten.

Op 12 en 19 januari 1845, vermeldt het "Algemeen aankondigingsblad van Mechelen, Antwerpen, Lier, Turnhout, Brussel, Vilvoorde, etc." de openbare verkoping van al de gereedschappen, nieuw verwerkt tin, porselein, kristal en andere winkelgoederen, meubelen, enz. ten huize van weduwe P.J. Meys (13). [Zie bijlage I]

Het "Advertentieblad van Lier", gedateerd van 18 januari 1845, vermeldt een bijna gelijkluidend bericht (14). [Zie bijlage II]

De gedetailleerd beschreven inboedel geeft ons een overzicht van wat een tinnegieter, met uitzondering van zijn eigenhandig vervaardigde producten, zoal kan bezitten rond dit tijdperk. Vermits de minuten van het notariaat Pierre Dams verwoest werden door oorlogsfeiten, is het ons onmogelijk te weten wie de afgewerkte producten en het tinnegietersalaam aangekocht heeft tijdens deze openbare verkoop (15).

De beslissing tot vereffening van hun zaak te Mechelen zou nochtans niet het definitief eindpunt betekenen van hun verdere beroepsactiviteiten als zelfstandige tinnegieters.

Jean Josse Bartholomei vertrekt op 13 mei 1845 naar Schilde (prov. Antwerpen) als ongehuwde en oudste zoon.

Jean Joseph Bartholomei Meys, geboren te Mechelen op 24 augustus 1807 (4) en jongste zoon van Petrus Josephus en Maria Theresia Smets, was bij de volkstelling van 1846 werkzaam als ongehuwde tinnegieter te Brussel (16). Hij woonde "rue des Chapeliers, 10, sectie 8" waar hij samen met zijn moeder de werkplaats gedurende vier jaar overnam van Franciscus Josephus Schuermans. Zijn beroepspatenten als tinnegieter lopen van 1845 tot en met het jaar 1848.

Vanaf de tweede trimester 1849 nam zijn moeder een patent als "potière d' étain, plomberie" met winkel, die ze nog kortstondig samen met haar zoon uitbaatte in de Hoogstraat nr 272.

Op 16 mei 1850 vertrok ze uit de stad Brussel naar de randgemeente Sint-Joost-ten-Node.

Haar zoon liet zich overschrijven naar Mechelen op 7 april 1851.

B. Kroniek van de werkplaats met de gebruikte merken te Mechelen en te Brussel

1 PETRUS JOSEPHUS MEYS: personalia

- Geboren te Mechelen op 19 juni 1775.
- Gehuwd te Mechelen op 27 september 1802, zonder beroep. Vanaf zijn huwelijk werkzaam bij zijn schoonvader Joseph Smets.
- 1813: meester-tinnegieter (nam waarschijnlijk de werkplaats over van zijn schoonvader).
- Gestorven te Mechelen op 7 juli 1827 als tinnegieter. Weduwe werkzaam tot 31 december 1844 te Mechelen en daarna te Brussel tot 31 maart 1849.

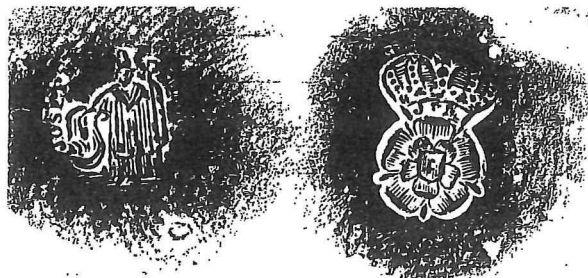
2 Gebruikte merken:

a Te Mechelen:

- Vanaf 1813: Petrus Josephus Meys, opvolger Josephus Smets.

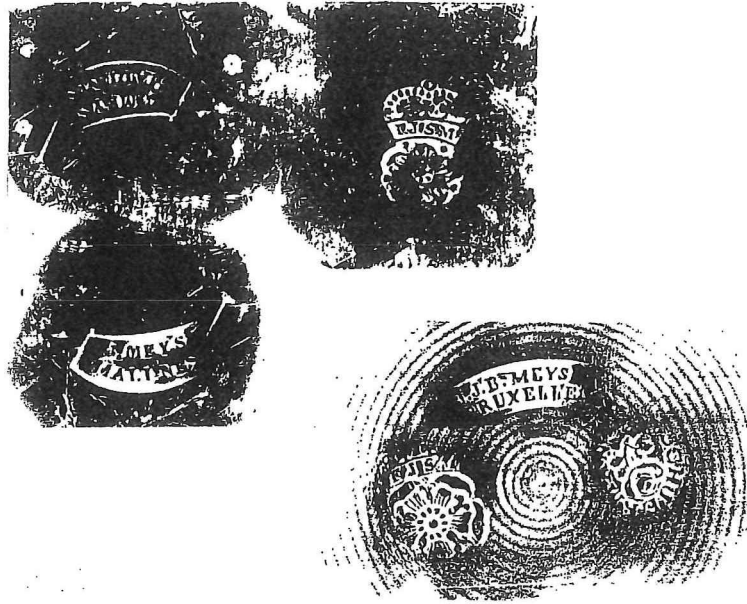

- Vanaf ca. 1816 tot 7 juli 1827: Petrus Josephus Meys.
- Vanaf 8 juli 1827 tot 31 december 1844: Maria Theresia Smets, weduwe P.J. Meys.

b Te Brussel:

- Vanaf 1845 tot 31 december 1848: Jean Joseph Bartholomei Meys (opvolger Franciscus Josephus Schuermans). [Zie bijlage III] Gebruikte eerst een der merken toebehorend aan de werkplaats van zijn vader "P.J. MEYS MALINES" en vervolgens zijn eigen merk met deze van F.J. Schuermans.
- Vanaf 1 april 1849 tot 31 december 1850: Maria Theresia Smets.

C. Bestaande productie

1 Met Mechelse merken

- Ondiep bord, Ø 22,4 cm
- Ondiep bord met effen boord, Ø 24,2 cm
(Verz. Stedelijke Musea voor Heemkunde en Folklore, Aarschot)
- Ondiep bord, Ø 24,4 cm
(Priv. verz. Sint-Martens-Latem)
- Diepe kom, Ø 37,3 cm, hoogte 4,5 cm
(Verz. Begijnhofmuseum, Turnhout).

2 Met Brusselse merken

- Tinnen plaatje
(Verz. Museum Sterckshof, Deurne, Inv. nr 151)
- Ondiep bord, Ø 22,4 cm
(Verz. Arentshuis, Brugge, Inv. nr 135)
- Schenkan, hoogte met deksel 24,2 cm
(Priv. verz. H. Van der Linden, Erpe-Mere).

D. Bijlagen

I "Algemeen aankondigingsblad van Mechelen, Antwerpen, Lier, Turnhout, Brussel, Vilvoorde, etc."

(Journal d'annonces de Malines...)

Zondag 12 January 1845 - 75ste Jaer N° 2, en

Zondag 19 January 1845 - 75ste Jaer N° 3

Groote Verkoopning van Tinnegietersgereedschappen, nieuw verwerkt Tin, Porceleyn, Cristael en andere Winkelgoederen, Meubelen, etc. te Mechelen.

Op maendag 20 January 1845, ten 9 uren
... 3 yzere ketels ... kraeywagens, ... 3 toogen
... menigvuldige andere gerieven betrekkelijk gemelden stiel.

Op dynsdag 21 January en volgende dag ten 9 uren voor en ten twee uren na middag, zal men verkoopen alle de glaze en porcelyne winkelgoederen, bestaende in fyne en grove porcelyne schotels, kommen, tellooren, tassen en koppekens, waterpotten, porcelyne liters en halve liters met tinne deksels, glaze halve liters met en zonder ooren, groote en klyne cristale en andere bierglazen, caraffen, quinquetsglazen (*) en andere winkelgoederen, alsook de meubilaire effecten, zulks als stoelen, tafels, buffetten, schappraeyen (*), commodens, garderobe, spiegels, prenten, staende horlogie, beddelaekken, schoone wolle- en peerdschaere (*) matrassen, pluyme hoofdpeiluwen (*) en kussens, sargien (*), spreyn, servetten, ammelakens (*), porcelyne koffy- en thé serviesen, veel tinne schotels en tellooren, bier- en waterpotten, keukengerief, stoven, kachels, bierstellingen, ledige flessen en voorderen huysraed te lang om te melden. Alle de voors. objecten zullen bezigtigd worden daegs voor de verkoopning van 9 tot 11 uren voor en van 2 tot 4 uren na middag.

(*)

Quinquet: brandspirituslamp met dubbele luchtstroom.

Schappraeye: rek of kast voor vaatwerk en/of voorraad.

Peerdschaere: paardehaar, gemaakt uit de lange haren van de staart en de manen.

Hoofdpeiluwen: hoofdkussens.

Sargien: dekens.

Ammelakens: tafellakens.

Druy- en bruyneeryzers: vooral gebruikt door zilversmeden.

Met een glad gepolijst bruineerstaal werd over het zachtere oppervlak van het voorwerp uitgestreken, over de onefenheden. Als glijmiddel gebruikte men een zeepoplossing. Bruinieren geeft de voorwerpen een mooie donkere glans en maakt ze minder gevoelig voor vlekken door oxydatie.

II "Advertentieblad van Lier en alle de omliggende steden en dorpen"

Zaterdag 18 January 1845 - Twaelfde jaer n° 3

Uitgevers: De gebroeders Van In op de Werfft, wijk 2, n° 37

Groote verkooping
van
TINGIETERS - GEREEDSCHAPPEN,
nieuw verwerkt Tin, Porcelyn, Christal
en andere Winkelgoederen,
TE MECHELEN.

Op Maendag 20 January 1845,

ten negen uren voor en ten twee uren na middag, zal den notaris DAMS, openbaerlyk ten huize van joufvrouw de wed. P. J. Meys, in de Cathelynestraet, wyk A n° 124, te Mechelen, verkoopen: allen het *nieuw verwerkt tin*, bestaende in eene groote menigte tinne schotels, tellooren, ronde- en langelepels, dienlepels, hierpotten, liters-pintjens met en zonder too-ten, the- en suykerpotten, beddepannen, waterpotten, kroezen, tresters, maeten, kommen, mostaerdpotten, peperbussen, zoutvaten en andere objecten. —

Item, alle de *tinnegieters-gereedschappen*, zulks als: tinnegieters-molen en toebehoorten, druy- en bruyneeryzers (*) vylen, vyzen, schaefmessen, scheëren, hamers, yzere ketels, extra veel *kopere vormen*, voor allen slach van tinne werken, grooten en besten slypsteen, stootkarre met yzere as, veel winkelloquetten, toogen, 3 yzere balken met balancen, gewigten, leeders, en meer andere gerieven.

Op Dynsdag 21 January en volgenden dag, zal men verkoopen: alle de glaze- en porcelyne-winkelgoederen, bestaende in groote quantiteyt fyne en grove porcelyne schotels, kommen, tellooren, waterpotten, porcelyne liters en 1/2 liters, cristaele en andere bierglazen, carraffen, quinquets glazen en andere winkelgoederen, alsook eene groote party meubelen en huysraed, telang om te melden. *Alle de voors. voorwerpen zullen kunnen bezigtigt worden, daegs voor de verkooping.*

Byvoegsel. —

III Jean Joseph Bartholomei Meys, zoon van Petrus Josephus en Maria Theresia Smets.

Geboren te Mechelen, op 24 augustus 1807.

Op 28 november 1835 is hij in de hoedanigheid van tinnegieter, getuige bij het huwelijk van zijn zuster Anna Cornelia Meys met Gerard François Torfs (12).

Bij de volkstelling van 1846 (16) verbleef hij bij zijn moeder, weduwe P.J. Meys, in de Antwerpse straat nr 124 te Mechelen, vanwaar hij op 25 januari 1845 naar de stad Brussel vertrok om de werkplaats van Franciscus Josephus Schuermans, gelegen "Rue des Chapeliers, 10 - sectie 8" over te nemen.

Zijn patenten lopen van 1845 tot en met 1848.

Vanaf de 2de trimester 1849 verbleef hij met zijn moeder in de Hoogstraat nr 272, waar ze te samen een winkel uitbaatten. Hij vertrok naar Mechelen op 7 april 1851.

Bronnen

- 1 Dr. E. van Autenboer: Het Mechels Tinnegietersambacht in: Bijdragen tot de Geschiedenis - 45e jaargang - 1962, blz 127
- 2 S.A.M.:(**) Registre des mariages 1802 - 1804, akte nr 1
- 3 S.A.M.: Registre des naissances, an onze, acte du 2 Fructidor
- 4 S.A.M.: Registre des naissances de l'an treize, acte du 16.10.1804 - F^o. 25
- 5 S.A.M.: Registre des naissances 1807, acte nr 417
- 6 S.A.M.: MA 2529 - Rôle des Droits de Patentes dûs pour l'an 1814
- 7 S.A.M.: MA 2530 - Index du Registre aux Patentes de l'an 1815
- 8 S.A.M.: MA 2531 - Index du Registre aux Patentes de l'an 1816
- 9 S.A.M.: Registre des naissances 1817, acte nr 523
- 10 S.A.M.: Registre des décès 1824, acte nr 556
- 11 S.A.M.: Registre des décès 1827, acte nr 379
- 12 S.A.M.: Registre des mariages 1835, acte nr 203
- 13 S.A.M.: GC - 24 Kranten 1845 - [Zie bijlage I]
Algemeen aankondigingsblad van Mechelen, Antwerpen, Lier, Turnhout, Brussel, Vilvoorde, etc.
- 14 Stadsbibliotheek Lier - [Zie bijlage II]
Advertentieblad van Lier en alle omliggende steden en dorpen - Zaterdag 18 januari 1845 - twaelfde jaar n° 3
Uitgevers: De gebroeders Van In, op de Werft, wijk 2, n° 307
- 15 S.A.M.: Tuchtkamer der notarissen van het arrondissement Mechelen - Notarissen van het arr. Mechelen en hun minuten sinds het ontstaan van het notariaat tot op heden - 1957
Notaris Dams Pierre: 31.01.1834 tot en met 23.03.1866
- 16 S.A.B.:(***) Volkstelling 1846 - Sectie 8

(**) S.A.M.: Stadsarchief Mechelen

(***) S.A.B.: Stadsarchief Brussel